

Skrevet af
Jacob Mchangama
d. 4. september 2014

Logning: I strid med EU's Charter?

Sammenfatning af analysen

Siden ikrafttrædelsen af de såkaldte logningsregler i 2007 har det været diskuteret, om forpligtelsen til at lagre en række persondata går for vidt i forhold til bl.a. privatlivets fred. Logningsbekendtgørelsen omfatter bl.a. oplysninger om, hvem danske borgere ringer til, sms'er med, og hvilke mobilmaster deres mobiltelefon kobler sig på. Den 8. april 2014 afsagde EU-Domstolen en afgørelse, der erklærede EU's logningsdirektiv for uforeneligt med netop beskyttelsen af privatlivets fred og persondata i EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder. EU-Domstolen lagde bl.a. vægt på tre forhold: (i) Indgrebets omfattende karakter, hvorved så godt som alle europæiske borgere får deres tele- og internetdata lagret (ii) manglende garantier mod misbrug og (iii) varigheden af lagringsperioden.

Justitsministeriet har i et notat om dommen konkluderet, at den danske logningsordning sandsynligvis ikke er i strid med Charteret. Justitsministeriet lægger dog primært vægt på, at de danske regler – der ligesom direktivet omfatter masselagring af teledata og visse internetdata – indeholder retssikkerhedsgarantier og en afgrænset opbevaringsperiode. Det må dog anses for tvivlsomt, om Justitsministeriets konklusion lægger tilstrækkelig vægt på det forhold, at de danske logningsregler Det må dog anses for tvivlsomt, om Justitsministeriets konklusion lægger tilstrækkelig vægt på det forhold, at de danske logningsregler, og den deraf følgende lagring af persondata, griber ind i alle danske borgeres privatliv uden krav om mistanke eller lignende griber ind i alle danske borgeres privatliv uden krav om mistanke eller lignende. Netop dette forhold spiller en afgørende rolle i EU-domstolens dom, samt i en række relevante afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), som EU-domstolen også henviser til.

Justitsministeriets notat behandler dog kun dette spørgsmål særdeles overfladisk uden at gå ind i en nærmere diskussion af, hvorvidt indgrebet kan retfærdiggøres som "strengt nødvendigt" dvs. en vurdering af proportionaliteten. Endvidere undlader Justitsministeriets notat at medtage to meget relevante domme fra den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (S & Marper v UK og M.K. v France), der begge er nyere og mere direkte relevante for logningsproblematikken end den afgørelse (Weber & Saravia), som Justitsministeriet inddrager. I de to førstnævnte domme fra EMD konkluderes det, at lagring af persondata uden krav om

mistanke eller anden afgrænsning er uproportionelt og, i S. & Marper, at selv udførlige retssikkerhedsgarantier rettet mod misbrug ikke kan afhjælpe dette.

Det styrker antagelsen om, at EU-Domstolens dom skal fortolkes således, at EU's Charter ikke tillader masseindsamling af persondata uden mistankekrav eller andre afgrænsninger i den omfattede personkreds. Denne konklusion deles af to EU-rets eksperter, der af den liberale og grønne gruppe i Europarlamentet blev anmodet om at udfærdige en detaljeret rapport om konsekvenserne af EU-domstolens afgørelse.

Også professor Søren Sandfeld Jacobsen fra Aalborg Universitet og professor Steve Peers fra Exeter Universitet har konkluderet, at dommen mest nærliggende skal fortolkes som indebærende et forbud mod masseindsamling af persondata, som tilfældet er med de eksisterende danske logningsregler. Endvidere kan det nævnes, at den østrigske forfatningsret efter EU-domstolens afgørelse har erklæret de østrigske logningsregler i strid med retten til privatliv. Det samme er sket i Rumænien, Slovakiet og Slovenien.

På den baggrund konkluderes det, at der er stærke holdepunkter for at antage, at de danske logningsregler ikke er forenelige med EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Anbefaling

Det anbefales derfor at foretage yderligere ændringer af logningsbekendtgørelsen således, at der alene kan foretages logning af persondata vedrørende konkrete personer, som, politiet har en formodning om, er involveret i alvorlig kriminalitet, og at de loggede data derefter alene kan udleveres i henhold til reglerne i Retsplejeloven, der kræver mistanke og retskendelse.

En sådan to-ledet ordning vil drastisk mindske omfanget af logningsreglerne således, at de ikke omfatter almindelige borgere, men alene personer, der på baggrund af en rimelig formodning om involvering i alvorlige strafbare forhold, er kommet i politiets søgelys. En sådan ordning vil særligt være relevant i forhold til personer, som er blevet radikaliseret og færdes i ekstremistiske miljøer, men hvor der (endnu) ikke foreligger en konkret mistanke om eksempelvis terrorplaner eller lignende. Også personer, der er medlemmer af eller færdes i rockerbander eller grupper, der er kendt for at begå organiseret kriminalitet, men ikke er omfattet af

en konkret mistanke, ville kunne omfattes af ordningen. Logning må dog ikke foretages alene på grund af politisk aktivitet, religiøs overbevisning, etnicitet eller herkomst, ligesom Datatilsynet og tilsynet med efterretningstjenesterne bør foretage kontrol med denne nye ordning.

Det må forventes, at en sådan ordning ville reducere omfanget af personer, hvis data logges, fra millioner til hundreder eller tusinder og de loggede data fra milliarder til tusinder eller titusinder, hvilket selvagt også vil reducere risikoen for misbrug. Selvom betingelserne fra logning indsnævres kraftigt, vil de eksisterende retssikkerhedsmæssige garantier dog stadig gælde, hvorfor det alene er alvorlig kriminalitet, der er relevant for logning, ligesom udlevering af data vil kræve mistanke og retskendelse udstedt af uafhængige domstole. Med en sådan ordning vil de danske logningsregler langt bedre afspejle de afgrænsningskrav, der lægges vægt på af både EUD og EMD som led i den samlede proportionalitetsvurdering. Det skal derudover bemærkes, at reglerne i udbudsbekendtgørelsen og teleloven, der bl.a. angiver, hvilke oplysninger teleselskaberne skal lagre af bogførings- og debiteringshensyn, giver politiet mulighed for at opnå adgang til en del af de data, der er omfattet af logningsbekendtgørelsen jf. reglerne i Retsplejeloven. Disse regler bør således også revideres, dog således at de afspejler, at der er videre adgang til lagring af data mhp bogføring- og debiteringshensyn i henhold til Charteret og EMRK.